

SEIZOENSTIP

In deze rubriek belichten we een 'good practice' die andere uitbaters kan inspireren. Dit keer zoeken we inspiratie om avontuurlijk spelen te stimuleren.

Rondom jeugdverblijven is vaak voldoende ruimte om te spelen en dat is goed nieuws. Want spelen is wat kinderen en jongeren het liefste doen. Bovendien heeft dat jong geweld niet veel nodig om tot spelen te komen. Toch is het zinvol om over je speelomgeving na te denken, want – eerlijk is eerlijk – een uitdagende omgeving spreekt meer tot de verbeelding. Wil je zo'n uitdagende omgeving creëren om het spelen te stimuleren, dan kan dit met enkele (kleine) aanpassingen misschien wel gerealiseerd worden. Reliëf, beplanting, water of wat rondslingerend spelmateriaal volstaan vaak om kinderen uren speelplezier te bieden.

Variatie

In jeugdverblijven en op kampeerterrinen bereiken we jongens en meisjes van diverse leeftijden. Hierdoor krijgt avontuurlijk spelen telkens een andere invulling. Wat voor kleine kinderen avontuurlijk is, is het helemaal niet voor stoere pubers. Ook kunnen de interesses tussen kinderen sterk verschillen. Sommigen kinderen houden meer van bewegingsspel dan van constructie- of fantasiespel. Wil je avontuurlijk spelen stimuleren, dan moet je dus rekening houden met die verschillende leefwerelden en interesses. Dit kan o.a. door op je domein een mix van open ruimte, gezellige hoekjes en reliëf te voorzien. Open ruimte is welkom voor bijvoorbeeld tentengrond, sportactiviteiten en georganiseerde spelen, terwijl gezellige hoekjes uitnodigen om te keuvelen, te rusten of te dagdromen. Hiervoor kan je bijvoorbeeld een wilgenhut planten, een stammenmikado bouwen of een zitput graven. Met reliëf breng je nog wat meer avontuur op je domein. Een heuvel kan tijdens het spel dienst doen als uitkijkplek of daagt kinderen en jongeren uit om te klimmen. Een helling biedt kansen om een waterglijbaan te maken of een avontuurlijk spel te spelen. Kortom, met reliëf is speelplezier verzekerd.

Wil je extra reliëf op je domein creëren, hou dan wel rekening met de bestaande wetgeving. Voor bepaalde reliëfwijzigingen is een omgevingsvergunning verplicht (zie: www.omgevingsloketvlaanderen.be/reliefwijziging). Moet je grond aan- of afvoeren, dan val je misschien ook onder

de regels van het grondverzet (zie: www.vlaanderen.be/omgaan-met-uitgegraven-bodem-de-regels-van-het-grondverzet). Wil je de regelgeving grondverzet vermijden, werk dan met een gesloten grondbalans door grond die je uitgraaft, elders opnieuw te gebruiken.

Beplanting

Op vlak van aanleg en onderhoud vergt beplanting extra werk, maar in functie van avontuurlijk spelen mag dit absoluut niet ontbreken. Lage begroeiing door middel van struiken en planten zorgt voor ideale hindernissen of verstopplaatsen. En ook voor de indeling van het terrein zijn planten heel dankbaar, al moet je daarbij rekening houden met de natuurlijke wandel- en loopwegen. Planten die de kortste weg naar bijvoorbeeld het jeugdverblijf of sanitair blok verhinderen, zullen moeilijk overleven. Die zullen platgetrapt of beschadigd worden.

Als je weinig kennis hebt van planten, vraag je best advies aan een expert. Zo vermijd je het aanplanten van giftige planten of planten die brandwonden veroorzaken. Ook planten die bepaalde insecten aantrekken of planten met bramen of doornen zijn niet bepaald kindvriendelijk. Planten met bramen of doornen kunnen eventueel wel gebruikt worden als afscheiding voor de burens of een gevaarlijke weg.

Bovendien zijn stevige planten aangewezen. Ze moeten tegen een stootje kunnen of bij beschadiging snel kunnen

herstellen. Dit wordt idealiter gecombineerd met een beperkt onderhoud.

Tot slot is een variatie tussen planten die hun bladeren verliezen en behouden een leuk extraatje, net zoals enkele struiken of bomen met eetbare vruchten. Een diversiteit aan planten zorgt ook voor een diversiteit aan dieren, wat ook boeiend kan zijn voor kinderen en jongeren.

Is er voldoende plaats voor één of meerdere bomen, dan heb je er nog een troef bij. Bomen bieden bescherming tegen zon, regen en wind, maar kunnen ook voor kinderen interessant zijn als ze geschikt zijn om in te klimmen.

Welke bomen op je domein goed zullen floreren, hangt af van de bodem. Met de bobo-databank van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (zie www.bomenwijzer.be) kan je dat gemakkelijk nagaan. Expertise vind je ook bij het Agentschap Natuur en Bos, Bos+ of een tuinarchitect.

Water

Water (stromend of stilstaand) verhoogt zeker de aantrekkingskracht en de spelmogelijkheden van een domein. Omdat drinkwater een schaars goed is, wordt hiervoor best regenwater opgevangen in een waterreservoir of afgeleid naar een nabijgelegen gracht, vijver, poel of wadi. Dit opgevangen regenwater kan dan gebruikt worden voor wateractiviteiten.

Hoe kun je het spelen met water verder aanmoedigen? Zet bijvoorbeeld een waterpomp bovenop een heuvel en leid het water via diverse kanaaltjes naar beneden. Onderweg kunnen dan allerlei hindernissen en dammen gebouwd worden. Bij een gracht, vijver of poel zijn enkele grote takken of een minivlot leuke spelelementen.

Bij spelen met en in het water mag je het aspect veiligheid niet uit het oog verliezen. Het gevaar op verdrinken en het oplopen van gezondheidsrisico's moet goed worden ingeschat. Zo gebeurt het spelen liefst in ondiep water, met vaste ondergrond en zonder steile oevers en wordt het water regelmatig gecontroleerd op algen en bacteriën.

Spelmateriaal

Een natuurlijk terrein met bomen, struiken, gras en kruiden volstaat om te spelen, maar het wordt uiteraard nog leuker met extra spelmateriaal om bijvoorbeeld het fantasiespel aan te wakkeren. Houtsnippers, kiezelstenen, oud kookmateriaal, schopjes ... op het domein mag het allemaal wat rondslingeren. Voor oudere kinderen mag het ruwer. Autobanden, houtblokken of grotere stenen zijn dankbare elementen om bijvoorbeeld op te zitten of iets mee te bouwen. En takken zijn het ideale materiaal voor kampen of een takkenwal, terwijl balken of palen kunnen dienen voor evenwichtsoefeningen of het maken van prachtige sjoerconstructies.

Veiligheid

Voor het uitbaten van speelterreinen en voor de vereisten van speeltoestellen bestaat specifieke wetgeving om de veiligheid te garanderen. Die vind je op de website van de FOD Economie. Avontuurlijk spelen valt niet onder die wetgeving, maar om uitbaters van avontuurlijke speelomgevingen toch wat handvaten te bieden op vlak van veiligheid, werd een gids ontwikkeld. In die gids vind je terug wat mogelijk en aanvaardbaar is of hoe je bepaalde risico's aanvaardbaar kan maken. De gids vind je op de website van de FOD Economie (zoekterm: avontuurlijke natuurspeelomgevingen).

Bron van inspiratie

Wil je nog meer ondergedompeld worden in de mogelijkheden van speelnatuur, surf dan naar www.springzaad.be, de website van het Speelnatuurnetwerk. Je vindt er o.a. concrete speelnatuurplekken die een bezoek waard zijn en een lijst van geselecteerde mensen, organisaties of bedrijven die je verder kunnen helpen in de realisatie van je eigen project. Ook kan je snuisteren in fotoalbums opgemaakt aan de hand van 30 thema's. Wil je na je bezoek aan de website verder op de hoogte gehouden worden, teken dan zeker in op hun maandelijkse nieuwsbrief. Zo blijf je gevoed worden met kleine tips en word je geïnformeerd over vormingsactiviteiten of subsidiemogelijkheden.

Uitbater aan het woord

Diggie vzw baat een jeugdverblijf type C uit in de formule zelfkook. Er kunnen 41 personen overnachten. Rondom het verblijf is heel wat avontuurlijke speelnatuur aanwezig.

In samenwerking met Bos+ werd in 2019 een speel-, eet- en beleefbos aangeplant. Daarin staan autochtone bomen en fruitstruiken. Ook een ondiepe wadi werd aangelegd. Kinderen kunnen er zoeken naar kikkervisjes of spelen met modder. Over de wadi hangt nog een avontuurlijke wiebelhangbrug. Andere speelnatuur is een bomenmikado, boomstammenpiramide, houten tipi, allerlei los materiaal zoals snoeihout, takken, boomstammetjes waarmee je kampen kan bouwen, speelheuvels met daarin betonnen buizen en daarop een glijbaan, een houten schommel en klimtractor en een amfitheater. Verder is er nog een blotevoetenpad in de belevingstuin, een wilgenhut waar jongeren kunnen chillen en enkele loslopende dieren zoals een geit die zich graag laat aaien of knuffelen.

